

мала спрямованість на підвищення рівня правової культури і правосвідомості сучасних українських громадян.

Список літератури: 1. Шон Д.Т. Конституционная ответственность//Государство и право. 1995. №7. 2. Колосова М.Н. Конституционная ответственность – самостоятельный вид юридической ответственности//Государство и право. 1997. №2. 3. Тодыка Ю.Н. Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина: Учебное пособие/ Отв. ред. В.Ф. Погорилко. Х., 1998. 4. Попович М. Украина на распутье // Зеркало недели. №44 (469). 2003. 15 ноября. 5. Жданов И., Якименко Ю. Украина в XXI веке: вызовы для политической элиты //Зеркало недели. №44 (469). 2003. 15 ноября. 6. Янукович В. Какую политическую элиту ждет Украина? // Зеркало недели // №44 (469). 2003. 15 ноября. 7. Указ Президента України №434/2004 від 14 квітня 2004 року «Про невідкладні заходи з удосконалення організації прийому громадян органами державної влади, органами місцевого самоврядування та посадовими і службовими особами цих органів”//Урядовий кур’єр. №76. 22 квітня 2004 року. 8. Карпачова Н.І. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні. Доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. К., 2002. 9. Потапенко В. Как у нас судят// Юридическая практика. №27 (237). 2002. 3 июля.

Надійшла до редколегії 08.09.04

О.М. Ващенко

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ДЕЛЕГОВАНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Демократизація суспільного життя в Україні зумовлює необхідність забезпечення дієвості управлінського впливу органів виконавчої влади, представницьких органів на процеси соціально-економічного розвитку окремої адміністративно-територіальної одиниці, держави в цілому, розширення управлінських повноважень органів місцевого самоврядування. Сьогодні місцеве самоврядування у країнах парламентської демократії – відпрацьований механізм забезпечення місцевих (локальних) інтересів у поєднанні з державними [1, с.3; 2]. Історія становлення та розвитку органів місцевого самоврядування за часів Української Народної Республіки на основі ідей М.Грушевського [3] свідчить про те, що самоврядні структури, побудовані на засадах територіального розподілу країни, діяли на основі принципів децентралізму з наявністю широких повноважень на місцях.

Світовий досвід, а також досвід становлення Української державності свідчить про необхідність активізації діяльності органів місцевого самоврядування у соціально-економічній сфері розвитку адміністративно-територіальної одиниці, забезпечення впливовості на суспільні трансформації, економіку [4; 5; 6; 7]. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання про здійснення ретельного аналізу сучасних проблем функціонування органів місцевого самоврядування в Україні, визначення прогалин у чинному законодавстві, розробка пропозицій щодо формування механізму забезпечення реальної участі органів місцевого самоврядування в управлінні соціально-економічним розвитком адміністративно-територіальної одиниці. Зрозуміло, що висвітлення цих проблем виходить за межі однієї

статті і потребує усебічних, комплексних досліджень. Слід лише згадати, що історія становлення і розвитку місцевого самоврядування налічує понад 200 років. Тому вважаю за доцільне із усього комплексу висвітлити найболючішу проблему – реалізацію делегованих повноважень.

Конституцією України (ст.ст.118, 143) [8] передбачено право надання повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування та делегування повноважень органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади. При цьому, у першому випадку, встановлено обов'язок держави забезпечувати у повному обсязі фінансово здійснення повноважень органів виконавчої влади органами місцевого самоврядування. Що стосується фінансового забезпечення процесу делегування повноважень органами місцевого самоврядування органам виконавчої влади, у Конституції України відповідна норма відсутня. Норма про передачу місцевим державним адміністраціям повноважень інших органів, яка супроводжується передачею їм відповідних фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень, передбачена ч.3 ст.14 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [9]. Це означає, що відповідне ресурсне забезпечення (зокрема, органами місцевого самоврядування) має бути передбачене у межах бюджетного фінансування або за наявності підстав, які не суперечать чинному законодавству.

Порівняння норми ч.3 ст.14, ч.2 ст.34 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та ч.3 ст.143 Конституції України уможливило висновок про те, що таке ресурсне забезпечення органами місцевого самоврядування може бути здійснене не у повному обсязі, але у обсязі, необхідному для здійснення (тобто на рівні мінімальних потреб). Однак, наявність ресурсного забезпечення делегованих повноважень органами місцевого самоврядування лише на рівні мінімальних потреб ще не означає, що відповідні місцеві адміністрації мають право (на цій підставі) не виконувати делеговані їм, у межах чинного законодавства, повноваження органами місцевого самоврядування – адже ч.6 ст.118 Конституції України вказано на те, що місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні радам у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними чи обласними радами, а ч.1 ст.14 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» передбачено, що місцеві державні адміністрації здійснюють повноваження місцевого самоврядування, делеговані їм відповідними радами, зокрема, відповідно ч.1 ст.34 цього Закону, – обласними, районними радами.

Що стосується надання окремих повноважень органам місцевого самоврядування відповідними місцевими державними адміністраціями, слід зазначити таке. Якщо проаналізувати норми Закону України «Про місцеві державні адміністрації», можна дійти висновку, що законодавець не виділив окремо ті повноваження, які можуть бути надані органам місцевого самоврядування. Тобто це питання врегульоване уповноважуючою нормою, що означає можливість надання органам місцевого самоврядування окремих повноважень місцевими державними адміністраціями, передбаченими Законом України «Про місцеві державні адміністрації», але тільки за умови забезпечення фінансово їх здійснення (ст.143 Конституції України).

Аналіз норм чинного законодавства, які регулюють сферу бюджетних відносин, показав наступне. Районні та обласні ради затверджують районні та обласні бюджети (ст.61 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [10]). Разом з тим, фактичними розпорядниками бюджетних ресурсів є районні та обласні державні адміністрації – адже вони складають і виконують районні і обласні бюджети (ст.ст.61, 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Отже, виникає питання про спроможність органів місцевого самоврядування забезпечити відповідними ресурсами делегування повноважень. Така спроможність уявляється сумнівною. Реально таке ресурсне забезпечення можуть здійснювати місцеві державні адміністрації. Тому закономерно виникає питання про доцільність реалізації права на делеговані органам місцевого самоврядування місцевими державними адміністраціями повноважень. Звідси – виникає ще одне питання про те, які структури реально впливають на стан соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальної одиниці і чи спроможні органи місцевого самоврядування реалізувати відповідне право, визначене Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також підкріплене усією історією розвитку місцевого самоврядування у світі.

Як захід щодо подолання існуючих проблем пропонуються положення, які могли б бути покладені в основу розробки та прийняття на рівні закону Концепції розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Виникає потреба реалізації в реальній дійсності делегування значного кола повноважень органам місцевого самоврядування. Необхідність їх поширення ґрунтується на двох причинах: забезпечення демократизації управління на місцевому рівні; розосередження фінансово-бюджетних функцій, що обумовлено потребою децентралізації управління.

Децентралізація державного управління тісно пов'язана із вдосконаленням існуючої організаційної структури, її адаптації до нових умов суспільного розвитку, що закріплено Концепцією адміністративної реформи в Україні. У той же час владний характер державного управління, унітарна форма конституційної структури зумовлює необхідність посилення управлінської «вертикалі». Для забезпечення гармонійного поєднання централізації і децентралізації в управлінні розвитком адміністративно-територіальної одиниці слід сформулювати механізм чіткого врегулювання повноважень органів місцевого самоврядування, які мають бути дійсно самоврядними, та місцевих державних адміністрацій, які мають бути організаційно-розпорядчими.

Приведення бюджетного планування до «справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами» (ст..95 Конституції України).

Запропоновані положення щодо Концепції розвитку місцевого самоврядування є певним матеріалом для подальших дискусій.

Список літератури: 1. Європейські системи місцевого самоврядування. Програма сприяння парламентові України. Indiana University, Bloomington, 1994. 2. Європейська Хартія про місцеве самоврядування// Місцеве та регіональне самовряду-

вання. 1994. №1-2(6-7). 3. Копиленко О. З історії місцевого самоврядування в суверенній українській правовій державі// Тези доповідей і повідомлень республіканської науково-практичної конференції. Львів, 1991. 4. Карлов О.О. Формування інституту місцевого самоврядування: Монографія. К., 1993. 5. Місцеве самоврядування в Україні: історія, проблеми, пропозиції/ Ред. І.Бутко; Фонд сприяння і розвитку місцевого та регіонального самоврядування України. К., 1994. 6. Пухтинський М. Територіальна організація влади в Україні// Українське право. 1996. №1. 7. Pound R. Interpretation of Legal History, N.-Y., 1923. 8. Конституція України// Відомості Верховної Ради. 1996. №30. Ст.141. 9. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. №586-XIV// Відомості Верховної Ради. 1999. №20-21. Ст.190 (із змінами і доповненнями). 10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР// Відомості Верховної Ради. 1997. №24. Ст.170 (із змінами і доповненнями).

Надійшла до редколегії 10.09.04

В.М. Фесюнін

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПІДРОЗДІЛІВ ГРОМАДСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА МАСОВО-РОЗ'ЯСНОВАЛЬНОЇ РОБОТИ ДПС УКРАЇНИ

Розуміння важливості функцій зв'язків із громадськістю у демократичному суспільстві приводить до створення спеціальних підрозділів, на які покладається здійснення відповідної діяльності. Якщо на початку становлення інституту державної служби в Україні зв'язки з громадськістю здебільшого обмежувалися роботою прес-секретаря керівника органу влади, то на сучасному етапі відповідні функції здійснюють структурні підрозділи – інформаційні служби.

Відповідно до Наказу Державного комітету телебачення і радіомовлення України та Міністерства юстиції України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо положень про управління (відділи) з питань взаємодії з засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю апаратів центральних і місцевих органів виконавчої влади» останні створюються у складі апарату центральних та місцевих органів виконавчої влади з метою практичної реалізації державної інформаційної політики, забезпечення ефективної взаємодії органів державної влади з засобами масової інформації та забезпечення зв'язків з громадськістю [1].

На нашу думку, вище приведений Наказ Державного комітету телебачення і радіомовлення України та Міністерства юстиції України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо положень про управління (відділи) з питань взаємодії з засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю апаратів центральних і місцевих органів виконавчої влади» [1] потребує доопрацювання. Так, по-перше, не зовсім вдалою є назва Наказу: «Про затвердження Методичних рекомендацій...», так, як із змісту цього нормативного акту видно, що це не методичні рекомендації, а Положення про управління (відділи) з питань взаємодії з засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю. Отже, доцільною була б така назва: Типове положення про управління (відділи) з питань взаємодії з засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю. По-друге, у Наказі, крім